

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

VI. Montani dictum de primo Lutheri ingressu.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

(a) nec multo post, eodem mense Wittebergam clam ipse veniens ex Eremo suâ, suos in spiritu fratres conuenit, octiduo VVittebergæ apud Nicol. Amsdorffium commoratus est mentito habitu & VVartbergam demum reuertit, anxius ne quis se absente mutatæ religionis lauream sibi præriperet. Cum igitur An. 1522. ineunte Carolstadius & alij hæreses nouas *Cælestium Prophetarum* procederent Ian. & Februario Lutheri patientia disrupta, uti dicere cœpimus, monitus Carolstadium noua dogmata proponere, & sua ipsius auctoritate nuper statuas confregisse è templis eiecisse; nunc nullum inter Christianos mendicium tolerandum edito de ea re libello, ad Comitum Passauia docere (b) & Cælestium Prophetarum auctorem factum esse, (c) ergo 5. Martij die è latibulo suo VVittebergam reuertit, magnas iras & vindictam animo coquens cum ex itinere audaces ad Fridericum Electorem literas dedisset de suo reditu inuito principe, terrendo cum cœlestibus suis visis dicendoque magis Deo quam Imperatori obediendum esse, se ut Ecclesiæ & populi suæ fidei specialiter commissi saluti prospiceret, rediisse. Reuersus, discipulum suum quod tale quid ipso absente & inconsulto facere ausus esset, acertime exagitauit: ut qui hactenus imaginum usum nunquam reprobarat. Sic enim inquit quodam loco: *Ego dico Moisaica lege nullam aliam imaginem, quam Dei prohiberi; neque interdictum Christianis esse, Salvatoris Crucifixi aut alicuius Sancti imaginem habere.* Quæ de his duobus & exorta inter eos conuentione dicenda restant, Secundo libro sum explicaturus. Lutherus interim antiquum obtinens, totus in id incumbere ut Ecclesiam destrueret, quamuis suam ille nulla adhuc certa forma ordinasset contentus in præsentia antiqua conuelleret. Missa tum in ea ipsa fere cæremoniis quibus apud Catholicos celebrabatur: & licet non deessent quidam mutationis cupidi, Dux tamen nullam admittere, nec unquam Luthero pro suo lubitu grassandi licentiam dare uoluit, uti postea à fratre prædicti Ducis factum fuit: immo quoties à Luthero, sententiam indies mutante, de his aut illis admoneretur, tantum sperare eum bene, interim vero quiescere iubebar. Lutherus interim scriptis, voce, precibus, minis omnes exhortabatur, ut oculos aperirent, & seruitutis iugum abijcerent.

VI. Interea Lutherus transferendis in Germa-

nicam linguam Biblijs laborem impendebat, facile intelligens ad ferendam in Ecclesia discordiam nihil fore efficacius quam insipienti vulgo armahæc (quæ hæreticorum ipse postea appellauit) in manus dare quibus & cum clero imprudenter configere, & inter se in mortem dissidere valerent, ipso quiescente inter tot turbas, quot capita de vulgo scripturam lectitarent, nullo iudice, nullo audito Magistro. Vtus est ad translationem suam Doctore Medicinæ apud VVittebergenses Casparo Crucigero, qui deinde relicta professione Medica, spiritu Lutheri afflatus professus est nouam in templis doctrinam. Actum quidem Lutherus tanquam primitias Translationis suæ edidit solum Nouum Testamentum, (d) vetus autem postea non modico tempore interiecto utpote grandis operæ & curæ opus. Absolutum opus magna omnium expectatione statim publicatum, & Germaniæ patriæ suæ tamquam cælestis donum nuncupatum & obtusum fuit. *Iam alter Moyses in Mundum uenisse credebatur.* Et quidem aperte ille gloriabatur, (e) *totam Christianitatem Bibliorum rectam ac veram translationem nunquam habuisse quam quæ ab ipsius manu profecta esset. Septuaginta Interpretes sensum Prophetarum & Euangelistarum nunquam tam genuine expressisse.* Eius discipulus Mattheus alibi exclamabat, *Maximum diuinorum miraculorum nostro tempore factorum hoc esse, quod Deus ante finem Mundi à D. Martino Luthero Biblia in Germanicam conuerti linguam curarit.* Hinc illa de Biblijs ex subter scamna locis & ex puluere eductis fabula, & innumera huiusmodi partim falsa partim delira encomia, quæ ut Christianus lector, quam solida sint intelligat, aduertere placeat, oculos in Bibliothecas non dico Franciæ, Italiæ &c. regionum sed in ipsam Germaniam solam, in qua tam grandia mendacia pueri Lutheri fingendo sperferunt. Quid igitur ibi uidebimus? 1. Biblia sacra multis sæculis ante Lutheri ortum in Germanicam & quidem Saxoniam linguam uersa fuisse, ita diserte Ioannes Lampadius Caluianus prædicans Bremæ, testatur in 3. parte Mellificij Historici cap. 8. inter Ludouici, Pij, qui Caroli Magni filius & suc-

2. Vlenbergius, cap. 8. b. extat libellus ille Carolstadij. c. Vlenberg, in uita Philippi Melancti cap. 3. d. ad Coloss. 2. 8. c. Luth. in Post. Coll. Mensa. Heshus, in Procem. lib. de Eccles.

cessor fuit, rebus gestis, de quo ad An. Christi, 818. scribit, (a) hæc: *Ludouicus scripturam sacram in Saxoniam linguam conuertit curauit, quemadmodum postea Carolus sapiens in Gallicam & Anglicam dialektos.* Extant hodieque in Bibliothecis Germaniæ pluribus Colonia, Moguntia, Herbipoli &c. Biblia Germanica, in quorum fine typis exaratum fertur ab ijs qui viderunt hoc: *Excusa per Antonium Koburger in laudabili ciuitate Imperij Norimberga An. post natum Christum MCCCC LXXXIII. die Luna post Inuocauit* nempe aliquot menses ante ortum Lutheri: aut igitur cæci fuerunt Germani, aut intoxicati, aut vehementer imperiti, qui aliter sibi aduersus oculos suorum testimonia persuaderi siuerunt de Luthero tanquam primo translatoe. 2. Nec Lutherus quidem Biblia Veteris Testamenti transtulit, sed ex Iudæorum antiqua in Germanicum idioma translatione Hebræis litteris scripta suffuratus est, id ex collatione Bibliorum Lutheri ac Iudæorum deprehensum est non semel, adeoque ex ipso Initio Genesis fit manifestum, vbi Iudaica Translatio, (pro verbis vulgata *In principio creauit Deus &c.*) prorsus eadem verba habet, quæ Lutherus exhibet nempe: *Im anfang schuff Gott Himmel vnd Erde.* Habent igitur Lutherani Biblia Germanica veteris quidem Testamenti prout à Iudæis translata ac corrupta erant, & per Lutherum corruptiora facta, Novum vero corruptissimè per ipsum & Crucigerum editum. Sed hoc quam primum prodierat, omnium Catholicorum calculis & sententijs fuit condemnatum; & etiam Ferdinandi, Imperatoris fratris, iussu flammis publice exustum; cuius exemplum statim Georgius Saxonie Dux, quo præsentè inter Eccium, & Carolstadium habita fuerat disputatio, (vt supra diximus) multique alij Principes imitati sunt: tanto quidem illius zelo (ex dicta disputatione vehementer aucto) vt omnes libros à librarijs coëmi, & in ignem conijci mandarit. Ne vero calumniæ locus esset, ex eo quod princeps optimus plebi inuideret scientiam sanctorum librorum, per Emperum continuo Novum Testamentum Translatum edidit, (b) Lutherus interim ad Germaniæ populos libellum scripsit, quo exhortatur eos ne magistratuum edictis parent. *Qui enim libros suos magistratui cremandos traderet, ab eo lesum Christum in manus Herodis tradi. Nihilominus tamen executioni edictum hoc multis in locis*

fuit demandatum.

Non mirabitur deinceps Lector, cur Lutherus & eius nepotes, tanto zelo vrgeant librorum Biblicorum numerum & Canonè Iudaico, cum in ipsa sua Translatione Iudaizent. In solis Noui Testamenti libris vltra mille & quadringenta loca ab ipso corrupta & deprauata sunt, vt quidam notarunt. (c) Ipse Buzerus etiam quum iam Lutheri ineptias & peruersa dogmata sequi inciperet, hoc ipsum in Dialogo contra Melanchthonem ei exprobrat, dicens: *Si Lutherus id postulet vt nemo ei contradicat, id quoque postulat, vt Deus sit. Multa in versione crassa ab ipso commissa errata.* His tamen non obstantibus, vt Iudæi olim in memoriam promulgatæ à Moysè legis solemne festum in insula Pharo instituerunt. sic aliquis Ministrorum Pomeranus nomine. vt ostenderet hanc versionem Sp. Sancti opus esse, VVitebergæ in honorem eius Festum instituit, quod Translationem Bibliorum nominauit. Quod quidem primum Lutheranum est festum. Et alius quidam scripsit, versionem illam Luthero sine dubio à Spiritu sancto esse dictatam. At si Spiritus Sanctus primæ versionis auctor sit, etiam sequentium auctor erit; vt-pote quam Lutherus ter ac quater, ac sæpe in deterius mutauit. In solo S. Matthæi Buan-gelio triginta quatuor loca aliqui notarunt, à Luthero in secunda editione mutata. Quid? ergo Lutherum in prima à Spiritu sancto deceptum dicemus? Idem monitus à quodam amico, minus recte ab eo factum quod per vim alibi integra verba in S. scripturam intruserit, eaque ratione Papistis iustam calumniandi ansam dederit, respondit: *Si Papista aliquis obmurmuret, dic tu Doctorem Martinum Lutherum sic habere velle: eundemque dicere, Esse Papistam & esse Asinum unam eandemque rem esse.*

VIII. Lutheri hic in transferendis Biblijs conatus Zuinglium postea ad idem præstandum excitauit (d) Eius operis exemplar à Tigurino Typographo, vt Lauaterus scribit, dono Luthero missum, idem non sine conuitio remisit. Ego, aiebat Lutherus, *istorum hominum libros, & scripta legere nolo, quum sint extra Ecclesiam,*

K 2

a pag. mihi 108 b Vlenberg. Vit. Luth. cap. 10. num. 1. c. Vide Staphylum Apolog. pag. 2. Emserum in præfat. Noui Testamenti Rescriptum Georgij Ducis. d. Schlusself. lib. 2. d. Theol. Calv. art. 12.